

Марина СЕМЕНКОВА,

orcid.org/0000-0002-4143-5671

кандидат політичних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Навчально-наукового центру іноземних мов

Національного університету оборони України

(Київ, Україна) 7104285@ukr.net

Анастасія МАСЛУН,

orcid.org/0000-0003-3529-235X

старший викладач кафедри іноземних мов

Навчально-наукового центру іноземних мов

Національного університету оборони України

(Київ, Україна) anastasiamashun@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КОМУНІКАТИВНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СЛУХАЧІВ ВВНЗ

У статті обґрунтовується доцільність застосування методу комунікативних завдань (TBL) на заняттях з іноземної мови зі слухачами вищих військових навчальних закладів. З одного боку практична мовна спрямованість заняття завдяки цьому методу стає не тільки метою, але і засобом навчання. З іншого боку застосування цього методу і результат його застосування перетинається із критеріями тестування в рамках STANAG 6001, під час якого оцінюється володіння мовою як здатність розв'язувати завдання за допомогою комунікації. Автори дослідили особливості використання методу комунікативних завдань (TBL) для професійно орієнтованого навчання слухачів ВВНЗ іноземній мові, а також розробили приклади конкретних завдань для роботи із слухачами, які мають сформувати у них комунікативну компетентність як для їх майбутньої професійної діяльності, так і для вирішення рядових соціально-побутових питань шляхом застосування мовленнєвих засобів. У статті наголошується, що при розробці завдань мають бути враховані як особливості методу так і професійно орієнтований характер навчання мові в вищих військових навчальних закладах. У статті визначено критерії ідентифікації комунікативних завдань, показано як відрізнити комунікативні завдання від мовних завдань, описано роль і задачі викладача як на етапі підготовки завдання, так і під час його проведення. У статті також наводиться послідовність етапів організації застосування комунікативних завдань. Авторами запропонована низка конкретних, готових для використання на заняттях комунікативних завдань як повсякденної соціально-побутової, так і професійно орієнтованої тематики, розроблених на основі підручника Campaign 1, який орієнтований на тих, хто вивчає англійську мову з метою функціонування у військовому професійному середовищі.

Ключові слова: метод комунікативних завдань (TBL), слухачі вищих навчальних закладів, професійно орієнтоване навчання, мовленнєва компетентність, STANAG 6001.

Maryna SEMENKOVA,

orcid.org/0000-0002-4143-5671

Candidate of Political Science,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

Education and Research Centre of National Defence University of Ukraine

(Kyiv, Ukraine) 7104285@ukr.net

Anastasiia MASLUN,

orcid.org/0000-0003-3529-235X

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

Education and Research Centre of National Defence University of Ukraine

(Kyiv, Ukraine) anastasiamashun@gmail.com

APPLICATION OF THE METHOD OF COMMUNICATIVE TASKS FOR THE DEVELOPMENT OF MILITARY STUDENTS LANGUAGE COMPETENCES

The article substantiates the expediency of using the method of task-based learning (method of communicative tasks) in foreign language classes with students of higher military educational institutions. On the one hand, the practical language orientation due to this method becomes not only the goal but also the means of teaching. On the other hand, the use of this method and the result of its application are related to the testing criteria of STANAG 6001, which assesses

language proficiency as the ability to solve problems through communication. The authors have studied the peculiarities of using the task-based learning (TBL) in the professionally oriented teaching of a foreign language to students of higher military educational institutions and have developed examples of specific tasks for working with students, which should form their communicative competence both for their future professional activities and for solving a number of social and everyday issues through the use of language means. The article emphasizes that the development of tasks should take into account both the peculiarities of the method and the professionally oriented nature of language teaching in higher military educational institutions. The article defines the criteria for identifying communicative tasks, shows how to distinguish communicative tasks from language tasks, describes the role and tasks of the teacher both at the stage of task preparation and during its implementation. The article also provides a sequence of stages of organizing the use of communicative tasks. The authors have proposed a number of specific, ready-to-use communicative tasks for classroom use, covering both every day, as well as professionally-oriented topics. These tasks are developed based on the Campaign 1 textbook, which is designed for learners studying English with the aim of functioning in a military professional environment.

Key words: task-based learning (TBL), higher education students, professionally oriented training, language competence, STANAG 6001.

Постановка проблеми. В основу методу комунікативних завдань, що його в англійських методичних працях називають Task-Based Learning (TBL), покладено вирішення конкретних задач з широкого спектру людської діяльності шляхом мовленнєвої взаємодії. Таким чином, слухачі безпосередньо практикують використання іноземної мови, розв'язуючи завдання, що відображають реальні життєві ситуації. Уведення подібних завдань в навчальний процес розвиває уміння слухачів ВВНЗ використовувати іноземну мову в ситуаціях повсякденного і майбутнього професійного спілкування. Важливим результатом успішного впровадження комунікативних завдань є долання слухачами мовного бар'єру, завдяки зміщенню фокусу уваги з «як правильно сказати» на «що сказати», вони розвивають спонтанне мовлення і навіть починають «мислити іноземною мовою».

Основним фокусом методу комунікативних завдань (TBL) є використання мови як інструменту комунікації, а не вивчення і опрацювання граматики, запам'ятовування лексичних одиниць, постановка вимови, тощо, а тому і оцінюється це завдання в першу чергу відповідно до того, наскільки успішно вдалося вирішити проблему мовними засобами, а не до того, наскільки правильно були побудовані речення, наскільки релевантними були лексичні одиниці і наскільки правильно вживались граматичні форми (Nunan, 2014: 457). Тим не менш, очевидним є те, що цей вид роботи передбачає застосування попередньо вивченого лексико-граматичного матеріалу.

Слід зазначити, що саме такий підхід закладено в основу тестування в рамках Угоди НАТО про стандартизацію STANAG 6001, метою якої є надання силам НАТО опису рівнів володіння мовою, і згідно з якою здійснюється визначення рівнів володіння мовою у ВВНЗ України та в Збройних Силах загалом. Ключовим показником є саме рівень володіння мовою (proficiency level), або здатність ефективно застосовувати мову, охоплюючи навички читання, письма, говоріння і

розуміння усного мовлення. Це можна пояснити і як спроможність застосовувати мову з певним рівнем точності передачі і сприйняття думки. Виконання комунікативного завдання є при цьому головним критерієм оцінювання мовленнєвої компетенції.

Аналіз досліджень. Зарубіжні та українські дослідники продовжують формувати теоретичну базу методу комунікативних завдань (TBL), а також ведуть творчий пошук, у ході якого розробляються численні прикладні матеріали для застосування цього методу в навчальному процесі. Зокрема, серед теоретичних досліджень можна виділити роботи Р. Елліса, у яких він досліджує педагогічні аспекти його застосування, а також питання ефективності методу, а також дослідження Д. Нунана, яке має більш прикладний характер і охоплює питання підбору завдань, розробки матеріалів, критеріїв оцінювання ефективності завдань тощо. Прикладний характер мають і роботи Д. Уїлліса і Дж. Уїлліс, які містять практичні рекомендації застосування методу під час навчання, аналізують навчальні практики, тощо.

Серед українських науковців слід виділити роботи І. Хоми, Ю. Різник, І. Лобачевої, Е. Коляди, І. Калиновської та інших. У той же час викладання англійської мови за професійним спрямуванням, зокрема слухачам ВВНЗ, має свої особливості, які повинні бути виявлені і враховані під час застосування методу комунікативних завдань (TBL) на заняттях.

Мета статті. Метою статті є дослідити особливості застосування методу комунікативних завдань (TBL) при професійно орієнтованому навчанні слухачів ВВНЗ іноземній мові, а також розробити приклади конкретних завдань, спрямованих на формування у слухачів комунікативної компетентності для їхньої майбутньої професійної діяльності. Отже, під час розробки завдань слід урахувати як особливості самого методу, так і професійно орієнтований характер мовної підготовки у вищих військових навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Першочерговою задачею при підготовці комунікативного завдання виступає необхідність ідентифікувати чи завдання може бути застосоване для методу комунікативних завдань (TBL). Для такої ідентифікації доцільно застосувати критерії, запропоновані Дейвом і Джейн Уїлліс, а саме: 1) чи зміст завдання викличе інтерес у слухачів; 2) чи є завдання комунікативним по своїй суті; 3) чи має завдання конкретну і зрозумілу кінцеву мету, яку мають досягти студенти; 4) чи оцінюється успіх виконання завдання за кінцевим результатом; 5) чи є досягнення кінцевої мети пріоритетом у роботі; 6) чи зміст завдання відповідає діяльності в реальних умовах життя (Willis & Willis, 2007: 12–14). Щодо останнього критерію, слід зауважити, що для слухачів ВВНЗ це має проявлятися, зокрема, у відповідності мовних ситуацій їхній професійній спрямованості.

Крім того, слід чітко відрізнити комунікативні завдання від мовних завдань. Якщо мовні завдання слухачі виконують для набуття знань, зокрема тренування вимови, вивчення нової лексики, виконання граматичних вправ, виправлення помилок, пошук відповідей на запитання до прочитаного тексту чи до прослуханого аудіозапису, тощо, то комунікативні завдання – це моделювання того, як люди використовували би мову за межами навчальної аудиторії, розв’язуючи різноманітні питання в реальному житті – від обговорення з членами родини, якого кольору шпалери слід придбати для вітальні, до дискусії на науковій конференції про перспективи виробництва фібринолітичних ензимів.

Завдання можуть включати використання всіх мовних навичок разом або послідовно. Прикладом такого ситуативного завдання може стати ситуація соціально-побудового характеру рівня виживання, зокрема покупка товару, або отримання послуги по оголошенню. Для цього одна група слухачів (3–5 осіб) складає кілька оголошень, наприклад про здачу квартири в оренду, публікує їх в чаті групи або розміщує на інформаційному стенді. Інші (2–3 особи) виступають в ролі бажаючих винайняти житло, читають оголошення, телефонують за вказаними телефонами з метою отримати додаткову інформацію, після чого дискутують стосовно вибору найкращого варіанту. Таким чином, у ході завдання будуть виконані вправи на письмо, читання, говоріння і аудіювання.

Однак, для певних завдань комбінація в рамках завдання вправ з усіх мовних навичок не є обов’язковою, більше того, вона може бути і недоцільною. Достатньою може бути й усна комуніка-

ція, яка включає говоріння та аудіювання. У свою чергу, усна комунікація передбачає можливість ставити питання, ініціювати розмову та взаємодіяти, а також може складатися з монологів, діалогів і полілогів.

Завдання може бути розраховане і на тривалий період часу і може виконуватись протягом більше ніж одного уроку, що на думку дослідників може розглядатись як метод комунікативних завдань (TBL), так і як метод навчання на основі проєктів (Григошкіна і ін.: 61). За цим методом здобувачі отримують знання і розвивають навички шляхом проведення власного дослідження і пошуку розв’язання проблем, обговорюючи теми, ставлячи запитання, роблячи прогнози, збираючи дані, проводячи експерименти і презентуючи їх результати. Однак, на нашу думку, метод комунікативних завдань (TBL), на відміну від методу проєктів, має проблемно-ситуативний характер, і учасники повинні мовними засобами вирішити питання соціально-побутового чи професійного характеру. Тим не менш, ці методи мають спільну рису – багатоетапність і зміну видів діяльності на кожному з етапів.

Для прикладу доцільно взяти за основу завдання ситуацію професійно орієнтованого характеру функціонального рівня – відбір кандидатів для певної посади або кандидата на навчання за кордоном тощо.

У ході вирішення цього питання можна рекомендувати такі етапи: 1) обговорення вимог, яким має відповідати кандидат і розробка анкети для кандидатів і документа, який містить умови роботи (навчання) і вимоги до освіти, кваліфікації і досвіду роботи кандидата; 2) написання і публікація оголошення в чаті групи; 3) підготовка кандидатами резюме і супровідного листа; 4) підготовка питань для співбесіди із кандидатами; 5) проведення співбесіди; 6) дискусія стосовно відбору кандидатів; 7) оголошення результатів конкурсного відбору шляхом написання кожному з кандидатів відповідного листа. Очевидно, що до початку виконання слухачами завдання вони мають отримати певну роль – кандидатів або членів відбіркової комісії.

Наведені вище приклади завдань передбачають групову роботу, однак існують і інші, які можуть виконуватись в парах і навіть індивідуально. Виконання комунікативних завдань можливе як в фізичній аудиторії, так і в позааудиторному форматі, і навіть онлайн. Втім робота в рамках методу комунікативних завдань (TBL) повинна базуватись на системі принципів, до яких належать: принцип колективної взаємодії (використання монологів,

діалогів, полілогів), принцип ситуативності (в нашому випадку використання ситуацій, які ґрунтуються на соціально-побутових і професійних аспектах), принцип оптимальності (добирання доцільних методів і форм навчання) (Інтерактивні методи навчання 2005: 37; Лях 2021: 31).

Важливим аспектом в питанні застосування методу комунікативних завдань (TBL) є роль викладача. Під час виконання комунікативного завдання викладач виступає як фасилітатор – створює цікаве середовище, обирає доречні завдання, надає чіткі інструкції, спостерігає за процесом, дає зворотний зв'язок, виконує ролі інформанта та консультанта. Загалом викладач спрямовує хід заняття, стимулює динаміку та забезпечує рівномірну участь усіх учасників у роботі під час заняття.

Хоча основний фокус і не робиться на лексиці, граматиці та правильності вимови, для успішного виконання завдань слухачі мають максимально мобілізувати набуті знання лексико-граматичного матеріалу та, за необхідності, ознайомитися з новими. Отже, крім безпосередньої розробки вправ комунікативно-ситуативного характеру і моделей мовних ситуацій, до занять доцільно підготувати набір лексичних одиниць за темою, які можуть знадобитися, оптимальні граматичні структури, також продумати систему оцінювання і довести її до слухачів.

Навчання на основі комунікативних завдань (TBL) має кілька послідовних етапів, дотримання яких сприяє успішному досягненню мети слухачами.

1. Підготовче завдання (pre-task) допомагає актуалізувати попередній досвід. Викладач пояснює тему уроку, слухачі проводять «мозковий штурм» необхідного мовного матеріалу для виконання завдань. Так само викладач може дати зразок виконання завдань.

2. Завдання (Task) – основна частина, коли слухачі виконують завдання. Цей етап уключає три кроки:

- виконання завдання без втручання викладача;
- підготовка до презентації результатів. На цьому етапі слухачі записують основні ідеї, розподіляють ролі, а викладач допомагає з мовними та презентаційними аспектами;
- презентація, у ході якої слухачі демонструють результати роботи у формі доповідей, постерів, відео чи інших форматів. Ті слухачі, які не задіяні у презентації, слухають, ставлять питання, обговорюють, дають відгуки, голосують за найкращу роботу тощо. Викладач модерує обговорення, дає мовні поради та оцінює.

3. Завершальний етап уроку присвячений аналізу та опрацюванню мовного матеріалу – викладач може проаналізувати мовні приклади, що виникли під час вправи (emergent language) (Corwin, 2022).

Залучення військового контексту в комунікативні завдання (TBL) допомагає змодельовати ситуації з військової професійної діяльності. Відтак, тематика завдань для військових може бути надзвичайно широкою – від побутових ситуацій до професійного спілкування, обміну інформацією, участі в брифінгах, підготовці до міжнародних місій тощо. Типовими вправами методу комунікативних завдань (TBL) можуть бути: складання списків, класифікація, порівняння чи зіставлення, обмін досвідом, розв'язання проблем, обговорення переваг та недоліків, порівняння двох малюнків, текстів, зіставлення та контрастування, інтерв'ю, рапорт, обмін думками, вирішення проблем тощо (Corwin, 2022).

Багато методичних ресурсів пропонують різноманітні вправи на щоденні теми, які відповідають тематиці тестування STANAG 6001, а також мають деякі характеристики TBL завдань:

1) **The busiest person in class.** Викладач дає завдання подумати про найбільш напружений день, який у слухачів був останнім часом. Слухачі працюють у парах і розповідають один одному про всі справи, які виконували у той день. Потім вони визначають, у кого з них був найнавантаженіший день, і діляться своїм вибором із групою. Після цього всі разом обирають, у кого з усієї групи був найінтенсивніший день, пояснюючи свій вибір. Наприкінці слухачі напам'ять складають список справ однієї людини з її найбільш навантаженого дня і, не називаючи імені, зачитують його класу або розміщують на дошці, щоб інші могли вгадати, про кого йдеться. Варто зазначити, що дорослим зазвичай подобається ділитися (а іноді й хвалитися) тим, наскільки вони зайняті, тому ця вправа ідеально підходить для порівняння найнавантажених днів. Остання письмова частина вправи перетворюється на цікаву гру на пам'ять з чіткою метою – впізнати людину за описом (Willis & Willis, 2007).

2) **Country Profile.** Викладач ставить завдання обрати англomовну країну та в групах підготувати інформацію про неї, включаючи географічне положення, населення, національний прапор, відомих людей, промисловість, цікаві факти. Група повинна створити п'ятихвилинну презентацію та виступити з нею. Це завдання є хорошим прикладом комунікативного завдання для Task-based Learning (TBL), оскільки поєднує в собі розвиток

одразу кількох мовних навичок (читання, письмо, говоріння), допомагає навчитися колаборації, розвиває навички роботи з автентичним текстом (Tudor-Craig, 2015).

3) **Recommendations for a tourist.** Викладач пояснює завдання: слухачі отримали лист від друга, туриста з іншої країни, який збирається провести день у їхньому місті разом із родиною. Слухачі працюють у групах по четверо. Спочатку вони читають листа від друга, який збирається провести день у їхньому місті разом із родиною. Після ознайомлення із інтересами та потребами, описаними в листі, учні обговорюють, які місця найбільше підходять для сімейного відвідування. Після обговорення група пише відповідь англійською мовою з рекомендаціями для друга та його сім'ї. Це завдання розвиває навички письмової комунікації. Учні виконують типову життєву задачу – відповідають на електронний лист, даючи поради та рекомендації. Студенти мають час обговорити ідеї та мовні структури, які потрібно використати у листі. Вони самостійно аналізують зміст листа (інтереси та потреби сім'ї), приймають рішення, аргументують свій вибір, формулюють ввічливу, логічну та зрозумілу відповідь англійською мовою (Tudor-Craig, 2015).

Для професійно орієнтованої роботи результативним стане використання матеріалів підручника **Campaign**, спеціально розробленого для військових, у якому представлені структуровані теми, пов'язані з військовою справою (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006). Цей підручник вже містить завдання, що відображають реальні ситуації та потреби військових, та відповідають критеріям методу комунікативних завдань (TBL):

1. кожне завдання має чітку мету (описати, розповісти, поради, порівняти, підготувати, дати рекомендації, виконати творче завдання, презентувати);

2. завдання пов'язані з реальним досвідом слухачів та відображають реальний контекст: підготувати опис підрозділу, доповідь про військових лідерів, планування операцій, брифінгів, міжнародні відносини, обговорення загальних питань військового життя та служби, техніка безпеки, аналіз озброєння тощо);

3. запропоновані завдання фокусуються на комунікації, а не на відпрацюванні мовних форм, граматики чи лексики, що вивчалися на занятті. Перед виконанням завдань слухачі попередньо вивчають граматику і лексику, необхідну для комунікації за темою завдання, але для успіху слухачам необхідно залучити ширші, позаурочні знання, їх досвід, професійні вміння та навички тощо;

4. етапи виконання завдань передбачають час на підготовку перед виступом – спершу слухачі говорять/пишуть, використовуючи наявну мову, а потім викладач допомагає з уточненням і вдосконаленням мовних засобів;

5. більшість завдань базуються на взаємодії, дискусії та співпраці;

6. кожне завдання має кінцеву мету;

7. завдання базуються на автентичних: біографії, схеми, реальні події, карти місцевості, інструкції тощо.

Наведемо приклади таких вправ за темами підручника **Campaign 1** (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006), що можуть бути охарактеризовані як завдання методу комунікативних завдань (TBL):

1. **Start Point.** Слухачі працюють у парах і заповнюють анкету (Task 3) з інформацією про свого колегу. Для цього вони ставлять один одному питання, щоб дізнатися потрібні дані. Після цього кожен учень представляє свого партнера всьому класу. Це завдання має чітку комунікативну мету, передбачає роботу в парах, презентацію результатів та використання мови для реальної комунікативної ситуації (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 13).

2. **Boot camp.** Викладач пропонує слухачам обговорити базову військову підготовку в Україні або в іншій країні за їхнім вибором. Працюючи в парах або групах, слухачі обмінюються інформацією про основні аспекти підготовки: тривалість, зміст, навички та мету, спираючись на шаблон завдання (Task 8). Далі вони готують усний або письмовий опис процесу підготовки, презентують свої результати перед класом, доповнюють відповіді один одного. Завдання можна ускладнити, якщо запропонувати групам обрати англomовну країну, дослідити особливості базової військової підготовки там, порівняти ці особливості з вітчизняними умовами, а також запропонувати шляхи покращення підготовки в Україні. Крім того, слухачі на основі прочитаного матеріалу з відповідного розділу підручника та власного досвіду проходження військової підготовки можуть продумати власний план базової військової підготовки – «Imagine you are designing a new training program. What would it include?». Слухачі презентують свої варіанти, обговорюють їх у групі та обирають найцікавіший або найреалістичніший план (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 15).

3. **Famous military leaders.** Викладач та слухачі обговорюють біографії відомих військових лідерів світу в ході підготовчого завдання. Далі викладач формулює завдання – підготувати пові-

домлення про відомих військових діячів за ключовими питаннями (рік народження, ким був, чим відомий тощо) та важливі події у вашій країні. Студенти у групах готують усні або письмові презентації, працюють з автентичними джерелами, визначають важливу інформацію, презентують свої виступи перед групою та обговорюють результати. Це завдання відповідає основним принципам методу комунікативних завдань (TBL): автентичність, комунікативна мета, інтеграція мовних навичок, групова робота, чіткий кінцевий продукт і можливість рефлексії. У процесі використовується інтеграція навичок читання, письма, говоріння і слухання (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 25).

4. **My military career.** У завданні слухачі готують розповідь про свій військовий шлях, спираючись на запропонований шаблон (Task 5), таблицю з пунктами. На етапі попереднього завдання викладач активізує відповідну лексику та демонструє приклад заповнення шаблону. Далі слухачі індивідуально або в парах заповнюють шаблон, використовуючи власний досвід, а потім презентують інформацію в усній формі у групах чи парах. Далі вони обговорюють свій кар'єрний шлях, визначають спільне та відмінне і демонструють у класі. Це завдання відповідає принципам методу комунікативних завдань (TBL): наявність реальної комунікативної мети, автентичне використання мови, робота в парах і групах, інтеграція різних мовних навичок і наявність чіткого кінцевого продукту усної презентації (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 27).

5. **You're in the Army now.** Завдання «You're in the Army now» (Task 4) включає принципи методу комунікативних завдань (TBL), спрямоване на розвиток навичок говоріння через особисту рефлексію та порівняння досвіду до і після вступу до армії. У ході завдання слухачі спочатку обговорюють зміни у своєму житті, використовуючи граматичні структури Past Simple та Present Simple, після чого в парах чи малих групах заповнюють таблицю або формулюють короткий текст за схемою «Before I joined the Army, I...» / «After I joined the Army, I...». На етапі планування вони готують усну розповідь про свій досвід, отримуючи мовну підтримку від викладача, а далі презентують свої історії перед класом, що дає змогу практикувати навички публічного виступу та взаємодії. Завершується завдання етапом зворотного зв'язку, під час якого учасники обмінюються враженнями та отримують коментарі щодо змісту та мовної точності. Це завдання є релевантним для слухачів ВВНЗ, оскільки воно персоналізоване, сприяє

розвитку комунікативної компетенції й активізує військову лексику у реальному контексті (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 30).

6. **Military History Quiz.** У цьому завданні на етапі попереднього завдання студенти в групах відповідають на тестові питання (Task 1). Потім викладач пропонує слухачам створити власні питання з військової історії. Слухачі працюють у групах, готують питання, після чого всі разом ставлять їх одне одному і дають відповіді. Це креативне завдання передбачає роботу з автентичними матеріалами та справжню колегіальну взаємодію. Воно є навчальним, адже залучає як граматику, так і лексику, а також надзвичайно цікаве та захоплююче для слухачів (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 33).

7. **Describe the organization of your country's army.** Це завдання (Task 6) є яскравим прикладом методу TBL, адже воно стимулює слухачів використати власний досвід і знання для обговорення важливої та актуальної для кожного військового теми. Слухачі працюють у групах, обговорюючи організацію військових формувань України або іншої обраної країни, презентують доповіді перед групою. Під час обговорення вони доповнюють і редагують свої виступи, враховуючи отримані зауваження та додаткову інформацію. Наприкінці заняття викладач допомагає сфокусувати увагу на важливих мовних аспектах – лексичних, граматичних і стилістичних, необхідних для точного і зрозумілого опису. Завдання легко адаптувати – наприклад, запропонувати слухачам підготувати опис власного підрозділу, або різних родів та видів Збройних Сил України і представити його на занятті. Це завдання є високорелевантним і цікавим для слухачів, адже поєднує професійну тематику з розвитком комунікативних навичок. Слухачі можуть користуватися тематичними офіційними сайтами для пошуку потрібної лексики для опису тих чи інших деталей про підрозділи, що стимулює залученість слухачів у процес, допомагає розвинути навички роботи з автентичними джерелами англійською мовою, розширює лексичний запас, який складно вкласти в часові межі одного уроку іноземної мови (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 36).

8. **The assault course.** Це актуальне та надзвичайно творче завдання акцентує увагу на розвитку багатьох аспектів комунікативної компетенції. Слухачі після виконання попередніх завдань, ознайомлення з лексикою, повинні у групах намалювати свій план Смути Перешкод (Task 5). Далі вони обмінюються своїми планами з іншими групами. Тепер слухачі у групах повинні описати як

вони будуть проходити цей курс перешкод. Таке завдання не лише стимулює творче мислення та навички співпраці, але й активізує вивчену лексику у цікавому контексті (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 51).

9. **Military technologies then and now.** Слухачі працюють у групах, обираючи один сучасний та/або один історичний тип озброєння (Task 4). Вони обговорюють те, як ці технології вплинули на виконання військових завдань, порівнюють специфіку, функції та переваги. Далі слухачі у групах готують і представляють короткі презентації, обговорюють і порівнюють різні підходи та їх ефективність у військовій справі. Мова виникає з потреби виконати завдання, а не з навмисного вивчення граматичних структур чи лексичних одиниць. Слухачі вчаться використовувати автентичні джерела, статті, власний досвід під час тренування мовленнєвих навичок. Завдання поєднує природне використання мови у реальному контексті (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 70).

10. **Military Exercise.** У цьому завданні (Task 7) слухачам необхідно поділитися своїм досвідом участі у міжнародних навчаннях. Слухачі використовують запропонований шаблон для доповіді, опрацьовують автентичні джерела для пошуку релевантної лексики тощо. Обговорюють у парах/групах свої доповіді. Це завдання можна адаптувати для обговорення участі України у міжнародних навчаннях (подія, час, хто брав участь), слухачі можуть обговорити як цей досвід сприяє покращенню вмінь та навичок сучасного військового тощо (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 95).

11. **Giving a briefing.** Слухачі вчаться організувати проведення брифінгу щодо підготовки певної операції (Task 5). Завдання є актуальним, вимагає від слухачів колаборації, творчого підходу. Ця вправа максимально залучає знання слухачів зі сфери їх професійної компетенції – вони можуть продемонструвати як добре вони самі вміють організувати операції як військові лідери. Вправа інтегрує усі мовленнєві навички, адже слухачі витрачають час на обговорення, написання плану, на презентації результатів, а далі відбувається узгодження плану дій між різними командами (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 101).

12. **Crash landing. Rescue plan.** На етапі *pre-task* студенти ознайомлюються з описом ситуації. Далі їхнє завдання – розробити план дій (Task 3, Task 4) з евакуації постраждалих унаслідок аварійної посадки. Це цікаве й творче завдання, яке не має чіткого шаблону, тож слухачі повинні спиратися на позааудиторні та позамовні знання, практичні навички та особистий досвід для

виконання завдання. Вправа передбачає командну роботу, використання автентичних джерел, підготовку брифінгу та інші елементи реалістичного планування (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 103).

13. **Peacekeeping.** Це творче завдання (Task 5) передбачає підготовку студентами доповіді про участь України у міжнародних миротворчих місіях. Завдання є актуальним і практично значущим, воно передбачає роботу з автентичними джерелами інформації. У ході виконання завдання слухачі обговорюють тему; складають план доповіді; обирають цікавий і релевантний матеріал, презентують підготовлені доповіді; беруть участь в обговоренні. Завдання інтегрує всі види мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо), розвиває аналітичне мислення, навички презентації та формує розуміння значення миротворчої діяльності в сучасному світі (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 2006: 105).

14. **A Guide for Military Visitors.** Завдання передбачає спільну роботу студентів над обговоренням національних звичаїв та формуванням рекомендацій для іноземних військових гостей, які прибувають до нашої країни. Це інтегроване завдання активізує використання різноманітних мовних структур, залучає позааудиторні знання, культурну обізнаність і особистий життєвий досвід слухачів. Воно вимагає колаборації, критичного мислення та мовленнєвої гнучкості. Результати можуть бути оформлені у формі: усної доповіді; колективного списку рекомендацій; редактованої пам'ятки; листа до іноземного друга; презентації з подальшим оцінюванням і обговоренням. Можна також запропонувати студентам ранжувати рекомендації за ступенем важливості – від найважливіших до менш значущих. Це справді актуальне й практичне завдання, адже в умовах міжнародного співробітництва слухачам доведеться жити й працювати в іншій країні, адаптуючись до її культурних норм і уникаючи непорозумінь або конфліктів (Mellor-Clark & Baker de Altamirano, 107, 2006: 113).

Висновки. Таким чином, завдання, представлені у посібнику *Campaign*, повністю відповідають вимогам і принципам методу комунікативних завдань (TBL). Завдяки виконанню вищенаведених і подібних до них завдань слухачі не лише покращують мовну компетентність, а й готуються до реального функціонування в міжнародному військовому середовищі, де англійська мова є засобом професійного спілкування, прийняття рішень і обміну інформацією. Виконуючи комунікативні завдання слухачі зосереджуються на

досягнені кінцевої комунікативної мети, для цього використовують усі мовні засоби, якими володіють. Застосування методу комунікативних завдань (TBL) підвищує мотивацію слухачів, оскільки такі завдання є практично значущими, вимагають творчого підходу, апелюють до досвіду слухачів, заохочують групову роботу, передбачають роботу

з різноманітними матеріалами, часто завершується етап виступу чи презентації. Все це сприяє розвитку комунікативної компетенції, допомагає подолати мовний бар'єр та невпевненість у використанні іноземної мови, розвиває критичне мислення, уміння адаптуватися до різних ситуацій професійного спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Corwin, Sh. Introduction to Task-Based Learning (TBL) : веб-сайт. URL: www.teacheracademy.eu/blog/task-based-learning (дата звернення: 20.05.2025).
2. Mellor-Clark S., Baker de Altamirano Y., Campaign: English for the Military. Student's book. Oxford, UK: Macmillan, 2006. 160 p.
3. Nunan D. Task-based language teaching. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2004. 222 p.
4. Tudor-Craig, M. Teaching Reading and Writing Task-based learning. British council : веб-сайт. URL: www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/RW9_Task-based%20learning.pdf. (дата звернення: 20.05.2025).
5. Willis, D., Willis, J. Doing task-based learning. Oxford, UK: Oxford University Press, 2007. 294 p.
6. Григошкіна Я., Яненко, І., Оверчук, О. Мовні практики та комунікативний підхід у викладання англійської мови: аналіз впливу на результативність навчання. Вісник науки та освіти. 2003. Вип. 8 (14). С. 54–70.
7. Лях Т. Комунікативний метод у професійно-орієнтованому підході до навчання української мови іноземних студентів медичних спеціальностей. Studia Ukrainica Posnaniensia. 2021. Вип. IX/2. С. 25–36.
8. Інтерактивні методи навчання / за ред. П. Шевчука і П.Фенриха. Іл'єц: WSAP, 2005. 170 с.

REFERENCES

1. Corwin, Sh. Introduction to Task-Based Learning (TBL). URL: <https://www.teacheracademy.eu/blog/task-based-learning>.
2. Mellor-Clark, S., Baker de Altamirano, Y. (2006) *Campaign: English for the Military*. Student's book. Oxford, UK: Macmillan. 160 p.
3. Nunan, D. (2004) *Task-based language teaching*. Cambridge, UK: Cambridge University Press. 222 p.
4. Tudor-Craig, M. Teaching Reading and Writing Task-based learning. British council. URL: www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/RW9_Task-based%20learning.pdf.
5. Willis, D., Willis, J. (2007) *Doing task-based learning*. Oxford, UK: Oxford University Press. 294 p.
6. Hryhoshkina Ya., Yanenko I., Overchuk O. (2003) *Movni praktyky ta komunikatyvnyi pidkhid u vykladannia anhliiskoi movy: analiz vplyvu na rezultatyvnist navchannia*. [Language Practices and the Communicative Approach in English Language Teaching: An Analysis of Their Impact on Learning Effectiveness]. *Visnyk nauky ta osvity*, 8 (14), 54–70. [in Ukrainian].
7. Liakh T. (2021) *Komunikatyvnyi metod u profesiino-orientovanomu pidkhodi do navchannia ukrainskoi movy inozemnykh studentiv medychnykh spetsialnostei*. [Communicative method in a professionally-oriented approach to teaching Ukrainian language to foreign students of medical specialties]. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, IX/2, 25–36. [in Ukrainian].
8. *Interaktyvni metody navchannia*. (2005) [Interactive Teaching Methods]. *Za zah. red. P. Shevchuka i P. Fenrykha*. Shchetsin: WSAP. 170 c. [in Ukrainian].